

զանգացի, փնջեւ յթա-
գաւորութիւնն Արշակայ:

Նեպք քաղ Նախարարաց
եւ խաղաղութեան եւ պա-
տերազմի եւ շինութեան եւ
անբարեկամ եւ արգարու-
թեան եւ անօրէնութեան
եւ աստուածաշարժութեան
եւ ամբարշտութեան:

Այս կերպ ուրեմ, Զ. գպրութիւնը ամէն
անգամ հանդիսանում է իրրեւ «ի Ժայրէ
կցուած, մնացուածք բանից», ի Ժայրէ այն պատ-
մութեան՝ որը վերանում էր Ե. 44-րդ գլխի
բովանդակութեամբ:

Զ. գպրութեան անհարազատ լինելու մու-
սին փաստոսի պատմութեան գրականութիւնից
արժան է հետեւեալը մասնանիշ անել, իրրեւ
իւր տեսակի մէջ միակ նկատողութիւն. «Մա-
նաւանդ կասկածելի է Զ. գպրութիւնն կամ
երրորդ գիրքը, որ պատմութեան շարունակու-
թիւնը չէ, այլ զուարճալի եւ շատ սակաւ օգ-
տակար տեղեկութիւնների մի հաւաքածու է,
անկապ շարադրութեամբ: Անշուշտ Բուզանդարա-
նում կար մի վեցերորդ գպրութիւն, որ շարու-
նակութիւն էր պատմութեան, սակայն շատ կաս-
կածելի է, որ այդ է մեր ձեռն հասածը («Ար-
ձագանք», 1890, Թիւ 6, Ն. Գարամբեան):

ԳՐ. ՏԵՐ-ՊՈՂՈՍԵԱՆ

ԼԵԶՈՒՐԱՆԱԿԱՆ

ՍԵՐԵԿԻՐԻ ԳՐԵԿՈՐԱՐԻՐԵԼԵ ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Նմոյշներ եւ քառագիտութիւն:

(Եւրոպայի-Թիւրքի-Պրլ.)

3.

Եփեսոս, յիսնակ = Եփեսոս:

Եփեսոս = Եփեսոս = Եփեսոս:

Եփեսոս = Եփեսոս = Եփեսոս:

Եփեսոս = Եփեսոս = Եփեսոս:

Եփեսոս = Եփեսոս = Եփեսոս:

Եփեսոս:

Եփեսոս:

3.

Նմոյշ կարճաւ, նազուգ:

Ննդիկ = Նարգէս:

Ննդի = Ներ, կին ամուսնու եղբոր:

Ննդիստակ = Նշատակ:

2.

Շալ — 1. լաթի կտոր, զոր կնիքն իրենց
վրայ կը ձգեն. 2. կերպասի տեսակ. 3. գոտի:
շալակ — 1. կոնակ. 2. բեռ. «շալի՛ ղ
փոք Բեռն»:

շամլի — առանց երեսի վերմակ, պատ-
տառ եւն:

շաղիւ — շաղիւ խմոր, ցեխ եւն:
շամլիուր — թնիկի կրակը խառնելու
համար երկաթէ երկար շիշ. կոչւում է
Ժայրէ Ժուշ շամլիուր:

շաներէս — երեսէ ինկած, վարկ շու-
նեցող, անպատիւ:

շամբար = շաքար:
շերիշ (= Թք. շերիշ) — շերիշ, սոսիւն
(Թուրքական):

շերիշուկ — քոյս մը, որուն մէջ սոսիւն
նիւթ կայ:

շերիւփ — երկաթէ խոշոր գգալ:
շերիւփուկ — տեսակ մը օղի, որ ջրի մէջ
կը գտնուի եւ շերիւփի ձեւ ունի. Ժողովուրդը
կը կարծէ թէ ասանցմէ առաջ կու գան ձկնոր:
շերիւտ — աղւոր, գեղեցիկ. «Ե՞ն յնիւտ Ե՞մ
Ե՞մ»:

շերիւտուկ — 1. աղւոր, գեղեցիկ. 2.
լաւ. պէտք եղածին պէս. «յնիւտուկ ղ կու Ե՞մ
Ե՞մ»:

շերիւ — սեմք:

շերիւ = շերիւ = շերիւ — վեր. «Ե՞մ
շերիւ»:

շերիւփուկ = շերիւփուկ — օրօրօցի մէջ
երեխաներու տակ դրուած հողք:

շիւ, շիւլ — խաղողի քամուք. խաղողի

ջուրը (շիւլ) ասնելէն յետոյ մնացած մասը:

շիւրտակ — բնութենէ առնուած ձայն.

շիւ՛ ձայն հանել:

շիւրտոց, շիւրտուք, — շիւրտալու ձայնը:

շիւթուկ — պատկի (անարգական):

շիւթ — բոլորովին զարմացած մնալ.

շուարիւ. անխօս մնալ:

շոգ — տաք, շոգ, շոգ. — շոգ —

տաքանալ:

շողիք — բերանէն վազած ջուր:

շողիւթ — հետք, նշան, երեւոյթ:

շոր — երեխային ոտքերուն եւն վրայ

փաթածելու լաթ:

շուլակ — կարի մէջ տեսակը, շուլակ:

շուշմա — կնճիթն, շուշմայ (Sesame, Թբ. սուսամ):

շիսնիալ — երես ելլել՝ առնուլ, համար-
ձակութիւն ստանալ:

».

Ումիլ — կաթիլ, ումիլ — կաթիլ կա-
թիլ. Եւրի Բ՝ փոքր կաթիլ մը:

ուննվոր — ուննցող, հարուստ, մեծա-
տուն:

ունը — յոնք:

ուռննալ — 1. ուռիլ, ուռչիլ. 2. հպար-
տանալ. «Իսկ յաւելի էր ուռննալ»:

ուռնսը — ուռնցք. — ուռնցողածք,
ուռնած տեղ:

ւ.

Չամիչ = չամիչ. — չորացուած խաղող:

չաղանգութիւն = չաղանգութիւն կամ չաղանգութիւն
— ծիածան:

չարյուրանոս = չար + Թուրանոս
(կայսր) — անառակ, չար:

չիչ — ցեց — որդի:

չոդ — ձիւնի գնդակ, որ լեռանց բար-
ձունքէն գլորելով իջնալի առաջանայ այնչափ կը
մեծնայ. երբեմն 1—2—3 եւ աւելի մեղր արա-
մագիծ կ'ունենայ եւ տուներ կը կործանէ՝ անոնց
զարնուելով:

չիլմիլ = չիլակ (Թբ. ձեռով) — ելակ:
չիչ — բացագունութիւն՝ չորոտտանի
բռնակիր անասունները կեցնելու համար:

չիտիւ — չիտիւ — չիտիւ, աչքը ծակ:

չորթան — Թան (չիճուկ), որ զանազան
միջոցներով կը չորցնեն եւ ձմեռը կ'ուտեն:

չորոտ — կծծի, ժլատ. «չորոտ չորոտ»
«անորմէ Թան չորոտ չորոտ»:

չուննվոր — աղքատ. հակադարձն է՝
աննվոր:

չո — բացագունութիւն. կը գործածուի
բռնակիր անասունները առաջ քշելու համար.
«յոտրէլէն Թան չո չո չո չո չո չո»:

չ.

Պահվըտութիւն — մանկական խաղ, յո-
րում ամէնքը կը պահուին բաց ի մէկէն, որ
ստիպուած է միւսները փնտռել եւ գտնել:

պահիլ էնել — պահիլ (մանկական
բարբառ). «Բն պահիլ էր»:

պալմոս — պատուաստ:

պալմոսել — պատուաստել. «Բե պա-
լմոսել ծառը պալմոսել»:

պան — իրրիսիւ. չալած մեղք:

պաշիլ — համար (աւելի մանկական
բառ):

պապանծիլ — բերանը՝ լեզուն բռնուիլ.
չիտիլ. պապանծիլ:

պատանիս — Թիթի կամ խաղողի քա-
մուածքով (չիթի) եւ ալիւրով խառն հեղուկը՝
տանքենբուր վրայ սփռուած սաւաններու վրայ
կը տարածեն 1/2 սանդիմեգրէն աւելի կամ պա-
կաս հաստութեամբ եւ քանի մը օրէն երբ չոր-
նայ կտոր կտոր կը կտրտեն եւ կը ծալլեն մէջը
երբեմն նաւ զննելով. այս է պատանիլ. Թիթի պա-
տանի, Եւրի պատանի:

պատանը — ձերմակ լաթ, որուն մէջ մե-
ռել կը գնեն եւ կը կտրեն:

պատվէրը — պատկերը = պատկեր:
պարան — երկար շուան:

պարկ — կաշիէ աման որուն մէջ զանա-
զան բաներ կը գնեն:

պարս էլլալ — մեղունբուր փեթակին
մէջէն խորովին փախչին ու մտակայ ծառի մը
վրայ Թառիլը, Պարսով մեղունբուր ետ բերելու
համար երկու քար իրարու կը զարնեն եւ կամ
պղծէ աման մը կը Թմկահարեն:

պարտիկ — պահել, անբերելութեան
ցնել. անհետ առնել:

պալ — 1. համար. 2. պահ. «Կո Բ
Կո Կո Կո Կո Կո Կո»:

պաքնիլ — համարել. «Երբեքն յոտը
Կոտ»:

պզտըտիլ, պզտիլ, պզտիլ, պզն-
տիլ, փոքր, փոքրիկ — Կոտիլ պարզապէս փոքր
ըսել է, Կոտիլ աւելի փոքր, իսկ Կոտիլ եւ
Կոտիլ բոլորովին փոքր:

պրծիլ — զանազան ձեռով հաստ (1—
1 1/2 սանդիմ. հաստութեամբ) հաց:

պրզալ — պզգալ. Կոտիլ — Կոտիլ:
պիւնտ — պիւնգ, ամուր, ուժով. «Կոտ
Կոտ»:

պիւնտ — Կոտիլ Կոտիլ:

պիւնտ — Կոտիլ Կոտիլ:

պիւնտ — Կոտիլ Կոտիլ:

պիւնտ — Կոտիլ Կոտիլ:

պիւնտ — Կոտիլ Կոտիլ:

պիւնտ — Կոտիլ Կոտիլ:

պիւնտ — Կոտիլ Կոտիլ:

պիւնտ — Կոտիլ Կոտիլ:

պիւնտ — Կոտիլ Կոտիլ:

պիւնտ — Կոտիլ Կոտիլ:

պիւնտ — Կոտիլ Կոտիլ:

պիւնտ — Կոտիլ Կոտիլ:

պղպղալ — պղպղալ, եփիլ սփիլ:
պղծնդ — ընկոյզի միջուկը. 2. միջուկի
կէսը կամ քառորդը. 3. ոտքի կոշորը:
պղծիկ (= թք. պէտէք) — որդ, ձմի.
“Տ’առեք — առնէ՞ք մէջը զսփիլ իւրիւն”
պղծկոտ — որդ՝ ձմի ունեցող. “Գնիւր
(կամ Գնիւր) ինչոր մէջը իւրեւն”
պղոթնալ — պղոթնալ — ցատքել,
թռնել. “Գնիւրն իւր գոթնալ”
պղումիլ! — բացագանչութիւն՝ մէկը
վախճանելու համար կ’արտասանուի երբ նա բնաւ
անոր չի սպասեր:
պղումպար — փորագրէ:
պրտտ, պրտիկ, կաթիլ, քիշ. “Գնոր մէ
ջը — իմ. Գնիւրն — իմ իմիւրն”
պրտտուկ — պրտուկ — կերակուր եփե-
լու հողէ աման:
պրտուց — երկու մասերով առնուած
քանակութիւն. “Գրտուց մէջը Գնիւրն — իմ”
պրտնորը ընկնլ — շուտարիւ. “Բռն մէ
կէն — իմ իմ մէջը Գնիւրն — իմ”

Լ.

Լամիւր — ճախարակ. “Լամիւր — լամիւր
գործիք:
Լամիւրն — ջարդել — 1. մանր մանր
կտրել, բրգել. 2. կոտորել, ջարդել:
Լիւնիլ — ճգնել, ջախջախել. “Լիւն — իմ
կէն — իմ”
Լիւնիւր կամ Լիւնիւր — խոտ, որ
ջրարբի տեղերը կը բուսնի եւ կը գործածուի
Լիւնի համար:
Լուր — լուր — 1. եւ Լ միջոցներ չորը.
“Լուր — լուր, լիւն — լուր, Լիւն — լուր”
Լիւնիւր — ջրոտ, ջրոտած, ջրարբի. ջրի
կաթիլներ ունեցող:

Ս.

Սալ կամ սալքար — խոշոր տափա-
րակ քար:
սալմ — բարակ փայտերով հիւսուած
մեծ կողով, որուն բերանը վար դարձնելով տակը
զանազան ուտելիքներ կը գնեն:
սալթա — տես՝ Բիւնա:
սալվոր — սալոր — սալ — (ու)որ —
սալվոր — սալոր:
սալի — աման, անոթ. “Իմ — իմ լիւնի
սալի”
սալիտիլ (= թք. սալիտ — իլ) — վե-
րաւորիլ թեթեւ կերպով. սաստիկ ցաւիլ:

սամիթ — ուտելի քոյս մը. բանջարե-
ղէն (aneth; fenouil):
սալնլ նաեւ — սալնլ (հացուագիւտ) —
սանտրել. “Բիւն — իմ”
սանտ — փոսաւոր խոշոր քար, որուն
մէջ հացահատիկները կը ծածկեն՝ թեփելը հա-
նելու համար:
սանտր — 1. զլիւն՝ մաքրու սանտր. 2.
հէնքի սանտր՝ որու մէջէն մանածի թեփելը
կ’անցնին:
սարնկ — խնոցիին բերանը գոցող կաշիի
կտորը:
սարսիլ — գողալ, յանկարծակիի գալ:
սեփկնվիլ — սերկնվիլ — (արաբ. սե-
վերսիլ) — սերկնել:
սեփկախիւնիլ — սեւ տաքդեղ —
պղպղել:
սեփկնլ — աներես. պատուէ ինկած:
սեփուց — աչքի սեւ մասը. “Սեփ — իմ
իմ — իմ Գնիւրն — իմ”
սեր — կաթի երեսին կարծրացած մասը:
սերիկ — կանաչ լուրիւ. “Սերիկ, Գնիւրն
— իմ Գնիւրն — իմ”
սիկիլ — 1. ձեռագործ աղջիկներու. 2.
մատի կամ գէմբի վրայ աւելորդ մսի կտոր:
սինի (= արաբ. սինի) — պղծէ կլոր
ափսէ, որ սեղանի տեղը կը ծառայէ. “Սինի — իմ”
սիւրտ Լիւնիլ — գող ելլել, վախճալ.
“Իմ — իմ — իմ — իմ — իմ — իմ”
սլքա — լքուած, խորտակուած. մէկ
կողմ քաշուած:
սլքտի — թափառիկ, աստանդական.
“Սլքտի — իմ — իմ — իմ — իմ”
սլտորդուլ — սլտոր ծածկելու փայտե
կամ քարէ աման:
սլտորդուր — աղ, քոյսի եւ սլտոր
միասին խառնուած համեմունք (Sauce):
սկրթիլ — թեթեւ կերպով վերաւորիլ.
“Սկրթիլ — թեթեւ վեր”
սմքիլ — կզկտիլ, ինք իր վրայ քաշուիլ:
սմքուկ — կզկտած. ուշադրութեան ա-
նարժան. “Սմք — իմ — իմ — իմ — իմ”
սոխրաց — իւրի մէջ տապակած սոխ:
սողոց — սղոց. “Սողոց, Սողոց, Սողոց,
Սողոց — իմ — իմ — իմ — իմ”
սուրիլ — զուգել — շինել — կառու-
ցանել. “Սուր — իմ — իմ — իմ — իմ”
սուխիւն — սոթտել — թեւերու կամ

մի քանի օր իրարու վրայ կը թաթախեն թուփի կամ խաղողի մշիկ եւ արեւու տակ կը կախեն օր շորնայ. ահա այսպէս կը պատրաստեն բժիշկը:

ըռուկ կամ ռուկ — արեւու տաքէն թանձրացած չէր (փամբմօղ):

3.

Յաթել — ծագել, ծագիլ. ուրիշ բարձրացնելու ծովիւ. "ուրիշ ցովից":

ցանկ — խոշոր փշերով ոստեր՝ զօրս պարտէշներու բողբոխէք կը գնեն ներս մտնելը դժուարացնելու համար:

ցըյնիլ — ծըյնիլ = ծնիլ — անստններու համար միայն կը գործածեն. "Բըյնիլ ցըյնից":

ցըվիք — ցուիք = ձուիք — տներէր բողբոխէք, տանիքներու պատէն դուրս առաջացող մասը:

4.

Փաթել — փաթ'թել — պլուրել, կծկել. փաթաթել:

փաթ էնէլ — մանկական բարբառով՝ ինչալ:

փախուկ — խեւ. խեւուկ, թեթեւ:

փակշուն, փակշտող, կպշող, փակշող:

փատ — 1. փայտ. 2. ծեն, գանտկոծու:

թիւն. "Իս րդիւ փոր էլ արշալ":

փատել — ծենել, գանտկոծել. "Ելլ արշալ արշալ փոր, արշալ Ելլ արշալ":

փատնալ — ցրտէն փայտ կտրիլ. սաստիկ մոխի:

փարշ — հողէ շինուած ջրի աման. կուժ:

փընթի — տգեղ. չար. վատ:

փըս փըս — կատուն կանչելու համար:

փըսթ — կատուն փախցնելու համար կը գործածուի:

փըսիկ — կատու (մանկական բառ):

փթթիլ — փախլ. ապականիլ. ոչնչանալ.

"արշալ փթթիլ արշալ":

փիսիւ — փսիսել. "արշալ փիսիւ փիսիւ":

փշատի կամ փշատու — անուշահոտ ծառ մի:

փոթոտ — թթուախտուն լեղի համ.

"փիսիւ փոթոտ":

փոխիւթ — չոր թթի ալիւր:

փոխնորդ — փոխելու զգեստ (Ճերմակեղէնի համար):

փոսիկ — 1. փոս, հոր. 2. խնդացած ժամանակ երեսի վրայ երեւցած փոսը:

փողիթք — փրփուր. "Բիւնի փրփուր արշալ":

փուր — 1. ծառերու տերեւ. 2. միգեղեններու կամ բանջարեղեններու կեղեւը:

փշել — 1. փութ՝ հով տալ. փշել. 2. չափազանցութեամբ խօսիլ, մեծ մեծ ջարդել:

փըստալ — փոնգտալ. կ'ըսեն նաեւ փիտալ:

փտոր — կտոր, մանրուք, մասունք:

փտորտել — մանր մանր կտորել, մասերու բաժնել:

փտրտալ, փտփտալ, կամաց խօսիլ. անհասկանալի կերպով խօսիլ:

փըթիլ — բրդիլ, խնայ, "Ինչի փըթիլ":

4.

Քած — 1. շան եգը. 2. անարգական՝ կին:

քաղերթ — քաղերթ:

քաշն — 1. քաշն տալ. 2. գծագրել, նկարել. "արշալ քաշն արշալ":

քաշնալ — կանդամայով եւ միտով լաւ եփած կերակուր, յատուկ շատ գաւառներու:

քառունք — 1. ծննդաբերութեան արդիւն 40 օրերը. 2. երեսային առաջին քառասուն օրերը. 3. քահանայութեան օծուելէն առաջ պատրաստութիւնները:

քասսի կամ քաց'ալ — քացախ:

քասիիլ — քացախիլ — քացախի համ

ստանալ, աւուրիլ գինեղ:

քա՛մ'փիծ — աղիւս. "Ինչի փիծ արշալ":

քա՛մ'փիծ — աղիւս. "Ինչի փիծ արշալ":

քա՛մ'փիծ — աղիւս. "Ինչի փիծ արշալ":

քա՛մ'փիծ — աղիւս. "Ինչի փիծ արշալ":

քա՛մ'փիծ — աղիւս. "Ինչի փիծ արշալ":

քա՛մ'փիծ — աղիւս. "Ինչի փիծ արշալ":

քա՛մ'փիծ — աղիւս. "Ինչի փիծ արշալ":

քա՛մ'փիծ — աղիւս. "Ինչի փիծ արշալ":

քա՛մ'փիծ — աղիւս. "Ինչի փիծ արշալ":

քա՛մ'փիծ — աղիւս. "Ինչի փիծ արշալ":

քա՛մ'փիծ — աղիւս. "Ինչի փիծ արշալ":

քա՛մ'փիծ — աղիւս. "Ինչի փիծ արշալ":

քա՛մ'փիծ — աղիւս. "Ինչի փիծ արշալ":

քա՛մ'փիծ — աղիւս. "Ինչի փիծ արշալ":

քա՛մ'փիծ — աղիւս. "Ինչի փիծ արշալ":

քա՛մ'փիծ — աղիւս. "Ինչի փիծ արշալ":

քա՛մ'փիծ — աղիւս. "Ինչի փիծ արշալ":

ըթր — կսկուծ հաց. լաւ եփած.

ընշ — հաւերը վանելու համար կը գործածուի:

ընշել — հրել, քշել. առաջ մղել:

ըլէֆ — 1. մրգեղէններու կեղեքը. 2. գլանիկի (cigarette) մնացած վերջին մասը: քիւ կամ քըլի — մանկական լեզուով՝ աղտոտ, կեղտոտ:

ըմհըր — քմ'մոք — քամոք. քամուածը:

ըշթել — անհասունում կերպով խօսիլ. անհաստատել բաներ ըսել:

ըշպել — յանգիմանել:

ըռղ — գունաւոր լաթ, որով նոր հարսին երեսը եւ մարմնոյն մի մասը կը ծածկեն:

ըռլնայ — տեսակ մը բոյս:

ըռլնու ըռլնու! — շուները կանչելու համար կը գործածեն:

ըռռիկ — իշու ձագ, ձիու փորրիկը: քոծ քոծ! — էշերը կանչելու համար բացագանչութիւն. նշնպէս եւ իջ իջ:

ըրտնխաշ — քրտն + խաշ — հիւանդութիւն մը, յորում մարմնոյն վրայ փոքր բշտիկներ առաջ կու գան շատ քրտնեղէն:

ըրըրել — որոնելու համար ամէն բան տակնուվրայ ընել. մանրակրկիտ փնտռել՝ նայիլ՝ որոնել:

ժ.

Օթել — *Օթ'թել — *օգ'թել — օգտել — բաւական լինել, հերիք լինել, օգտել. "ուշի իւրեք բլէն լ'օթէն":

օտաւել — նուիրել, ընծայել, բաշխել. "առ քաշէն իշն իտեղէն":

օլրել — ոլրել. իւր — ոլրումը.

օխլալու — փայտէ բարակ եւ հաստ գլան խմորը բանալու (տարածելու) համար:

օծուկապաւ — օծ + կապաւ — օծի մաշիլ՝ կապաւ:

օղնաշար — օղնաշար:

օռնալ — 1. ոռնալ շներու. 2. անհասունութիւն:

օրտալ — օրտալ շներու. 2. անհասունութիւն:

օշլտիլ — օշլտիլ. օշլտ' օշլտ ունեցող. օշլ — օշլ:

օսկի — օսկի:

օսկոր — օսկոր:

օսալ — օսալ. "օսալ շորք, օսալ իշն":

օտը էլլալ — օտը ելլել, քալել սկսիլ երեխայից. օտ — ոտը:

օրան — օրօրան, օրօրոց:

օրել — օրօրել, օրօրոցը շարժել. "իշն իշն օրել օրել լուշն իշն":

օրթի — օրթի, զաւակ:

օրթի — օրթ, "օրթի, օրթի լուշն լուշ, օրթի լուշ":

օրով — օրով:

Ֆ.

Ֆըշ — 1. օծի քալած ժամանակ հանած ձայնը. 2. արեան հոսումին ժամանակ ելած ձայնը:

Ֆըշը Ֆըշը — խաղաղ եւ հանգիստ ընանալ:

Ֆըն — հոն, այնտեղ:

Ֆըու — հոս, այնտեղ:

Ֆըու — հոս, այնտեղ:

Ֆըու, Ֆըու, Ֆըու, բեռան տակ նեղուիլ:

ՄԱՐԴԱՐ Մ. ԴԱՐԴԱՐԱՐ

ՄԱՐԴԱՐ Մ. ԴԱՐԴԱՐԱՐ

ԳԵՂՈՍԵՐՈՍԵՐ ԳԵՂՈՍԵՐՈՍԵՐ

(Երբեք իշն իշն իշն)

Պիտեղեայ հայ թարգմանութեան ժամանակին եւ թարգմանչին մասին պէտքէն են կարծիքները, ինչպէս կը տեսնուի անոնցմէ՝ զոր վերը մի առ մի յառաջ բերինք. Ա. Գրեթին կը մտածէր թէ արդեօք հայն ալ նոյն է. գարուն՝ երբ գրեց Պիտեղէն՝ թարգմանաւ ըլլայ: Ստեփանն ընդհանուր կերպով հելլենականից կարգը դասելով իրաւամբ զՊիտեղէն, եւ այն կարգը գրեց անոր "մինչեւ ժ. դարուն վերջը թարգմանաւ ըլլայով, նոյն է՝ ժ. դարուն վերջը ընդհանուրապէս, աւելի մէտ երեւնալով վերջին ժամանակին՝ "իրեն յետին եւ պահանջաւոր թարգմանութիւն" նկատելով զայն, քանի որ Հատակոստորը միայն ծանօթ էր իրեն, Հրատարակիչը՝ Հ. Ա. Տիրոյան՝ Բ. դարուն կը գտնէ, եւ թարգմանիչը յանունին կը նշանակէ զՍ. Սէնտի, ոչ միայն իւր առաջին փորձին սկիզբը, այլ նաեւ այժմ՝ ամբողջական հրատարակութեան առանձին: Նոյնպիսի կամ բուն աւելի ալ հնուածիւն

1 Յետ էջ Գ. "Սուգ իշն եւ հայ թարգմանութեան տարածումը: Անոնցմէ է թարգմանիչը, այլ ծանօթ ժամանակին յայտնի թարգմանութեան: Ի վերջոյն Ս. Պիտեղէն ամառը Սեբեռի ընծայի թարգմանութիւնը, այլ առանց իշն հասնող զէլ պատմաւոր, բոլոր միայն գտնէ զհայտնի Սեբեռի նաեւ Պիտեղէն զարեց թերթագրարը զարեւանացի Հրատարակչի կողմէ: Այլ որ միանգամ յայն